

Лабораторна робота 21

ТИПИ ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: ознайомитися з ознаками, покладеними І.П. Павловим в основу поділу вищої нервової діяльності (ВНД) тварин на чотири типи; класифікацією типів ВНД за І.П. Павловим та їх характеристикою; зіставити типи ВНД за І.П. Павловим з типами темпераментів за Гіпократом. Обґрунтувати важливість знання індивідуальних і типологічних особливостей ВНД і прийомів їх виявлення як наукової основи адекватного педагогічного підходу до учнів.

Питання для самостійної підготовки:

1. Властивості нервових процесів, покладені І.П.Павловим в основу поділу ВНД тварин і людей на чотири типи.
2. Класифікація та характеристика типів ВНД.
3. Класифікація темпераментів за Гіпократом.
4. Порівняння типів ВНД за І.П.Павловим з типами темпераментів за Гіпократом.
5. Типи ВНД дітей (за Красногорським).
6. Пластичність типів ВНД. Порушення ВНД (неврози) та їх профілактика у дітей і підлітків.

Теоретичні відомості

Видатний російський фізіолог І.П. Павлов у своїх роботах зазначав, що оскільки поведінка людини і тварин визначається і спрямовується нервовою системою, то всю різноманітність поведінки, яку ми спостерігаємо, можна пояснити певними властивостями. Вивчення ВНД собак за допомогою методу умовних рефлексів дозволило виділити три основні властивості нервової системи: силу нервових процесів, їх врівноваженість та рухливість. Усі ці властивості і забезпечують пристосування організму до умов навколишнього середовища. Виділення цих трьох властивостей нервових процесів дало І.П. Павлову можливість розділити ВНД усіх тварин на чотири типи:

сильний, урівноважений, з високою рухливістю нервових процесів
(“жвавий” тип ВНД).

сильний, урівноважений, з низькою рухливістю нервових процесів
(“спокійний” тип ВНД).

сильний, неурівноважений, з високою рухливістю нервових процесів
(“нестримний” тип ВНД).

**слабкий тип, що характеризується слабким розвитком як збудження,
так і гальмування.**

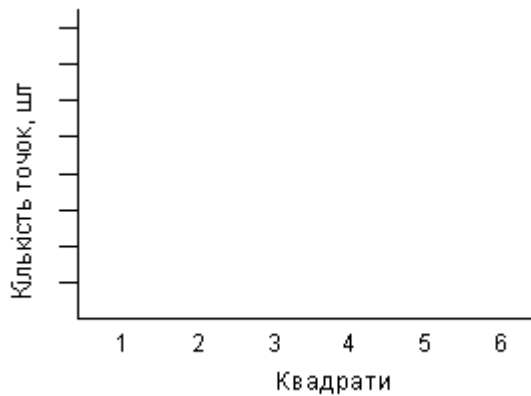
Тест на визначення темпераменту людини

Завдання 1. Визначення сили нервових процесів

Ручкою з максимальною швидкістю наносить точки в межах квадрату № 1 так, щоб ці точки не співпадали одна з одною. Через 10 сек. перейдіть в квадрат № 2 і т.д. до квадрату № 6.

1	2	3
6	5	4

Підрахуйте кількість точок в кожному з квадратів; на основі отриманих результатів побудуйте графік. Від першої точки на графіку проведіть горизонтальну лінію.

Якщо більшість точок на графіку будуть розміщені на цій лінії або вище неї це є свідченням того, що у вас сильна нервова система.

Завдання 2. Визначити темперамент людини за допомогою методу тестів

Тестовий метод визначення темпераменту полягає в тому, що дається перелік відповідних тестових питань (80) про типові прояви різних сторін темпераменту. На кожне питання дайте відповідь “так” або “ні”, позначивши позитивну відповідь знаком “+”, негативну відповідь позначати не потрібно. Після відповіді на всі запитання за відповідними формулами знайдіть, який темперамент властивий вам у найбільшій мірі. Для цього підрахуйте загальну кількість позитивних відповідей (А) і кількість позитивних відповідей на 1-20 запитання (а), на 21-40 запитання (б), на 41-60 (в) і на 61-80 (г). Після цього визначте відсоток позитивних відповідей на кожну частину питань за формулами:

$$\frac{a \cdot 100}{A} \text{ (холерик);} \quad \frac{б \cdot 100}{A} \text{ (сангвінік);}$$

$$\frac{в \cdot 100}{A} \text{ (флегматик);} \quad \frac{г \cdot 100}{A} \text{ (меланхолік)}$$

Яскраво виражений темперамент буде в межах 35-38%.

У зошит для лабораторно-практичних занять запишіть короткий зміст роботи. Проведіть тестування, зробіть відповідні підрахунки. На основі отриманих результатів зробіть висновки.

ТЕСТ на визначення темпераменту людини

Наведені питання про типові прояви різних сторін Вашого темпераменту. На кожне запитання потрібно відповісти “так” чи “ні”. Позитивну відповідь позначте знаком “+”, негативну відповідь позначати не потрібно. Не затрачайте багато часу на обдумування. Тут не може бути вибору цінного темпераменту, оскільки в кожній людині проявляються особливості усіх видів темпераменту.

Чи вважаєте, що Ви:

1. Непосидючі, метушливі.
2. Нестримані, запальні.
3. Нетерплячі.
4. Прямолінійні та різкі у стосунках з людьми.
5. Рішучі й ініціативні.
6. Вперті.
7. Винахідливі у суперечці.
8. Імпульсивні.
9. Здатні до ризику
10. Незлопам'ятні і гніваєтесь нетривалий час.
11. Володієте швидкою, пристрасною мовою з нечіткою інтонацією.
12. Неврівноважені і можете погарячкувати.
13. Агресивний задирака.
14. Нетерплячі до недоліків.
15. Володієте виразною мімікою.
16. Здатні швидко діяти і вирішувати.
17. Невтомно прагнете до новизни.
18. Вам характерні різкі, невірноважені рухи.
19. Наполегливі у досягненні поставленої мети.
20. Схильні до різких змін настрою.
21. Веселі і життєрадісні.
22. Енергійні та діловиті.
23. Часто не доводите розпочату справу до кінця.
24. Схильні переоцінювати себе.
25. Здатні швидко сприймати нове.
26. Нестійкі в інтересах і нахилах.
27. Легко переживаєте невдачі та неприємності.

28. Легко пристосовуєтесь до різних обставин.
29. Із захопленням беретесь за будь-яку справу.
30. Швидко втрачаєте інтерес, якщо справа перестає Вас цікавити.
31. Швидко приступаєте до виконання нової справи.
32. Вас обтяжує одноманітна, буденна робота.
33. Ви є “відкритою” людиною і легко знаходите спільну мову з усіма.
34. Витривалі і працездатні, багато можете витримати.
35. Володієте гучною, швидкою вимовою.
36. Зберігаєте самоконтроль у складній ситуації.
37. Вам характерний бадьорий настрій.
38. Швидко засинаєте і прокидаєтесь.
39. Часто не зібрані, проявляєте поспіх у рішеннях.
40. Схильні інколи “ковзати по поверхні”.
41. Спокійні та холоднокровні.
42. Послідовні та конкретні у справах.
43. Обережні та розсудливі.
44. Вмієте чекати.
45. Мовчазні і не любите марно базікати.
46. Володієте спокійною, рівномірною вимовою.
47. Стримані і терплячі.
48. Доводите свою справу до кінця.
49. Суворо дотримуєтесь виробленого режиму життя.
50. Легко стримуєтесь.
51. Мало зважаєте на похвалу і критику.
52. Незлопам’ятні.
53. Постійні у своїх рішеннях, стосунках, інтересах.
54. Не марнуєте даремно сил.
55. Повільно приступаєте до роботи.
56. Рівні у стосунках з усіма.
57. Не схильні до жвавого спілкування
58. Любите порядок і акуратність у всьому.
59. Важко адаптуєтесь до нової обстановки.
60. Інертні й малорухливі.
61. Володієте витримкою.
62. Сором’язливі, скромні.
63. Губитеся в незвичній ситуації, в новій обстановці.
64. Важко встановлюєте контакт з незнайомими людьми.
65. Не вірите в свої сили.
66. Легко переносите самотність.
67. Почуваєте пригнічення і розгубленість при невдачах.
68. Схильні замикатися у собі.
69. Швидко втомлюєтесь.
70. Володієте слабкою і тихою мовою.
71. Важко пристосовуєтесь до характеру співрозмовника.
72. Вразливі до сліз.

73. Надзвичайно чутливі до похвали і критики.
74. Ставите великі вимоги до себе і оточуючих.
75. Схильні до підозрливості, недовірливі.
76. Вразливі до різких слів.
77. Надзвичайно образливі.
78. Малоактивні і боязкі.
79. Надто покірні.
80. Прагнете викликати співчуття і допомогу в оточуючих.